

O PERCEPȚIE CONSOLIDATĂ ASUPRA CULTURII VIȚEI-DE-VIE ȘI IMPORTANȚEI ECONOMICE A SECTORULUI VITIVINICOL

Academician **Boris GAINA**

E-mail: boris.gaina17@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2140-0591>

Academia de Științe a Moldovei

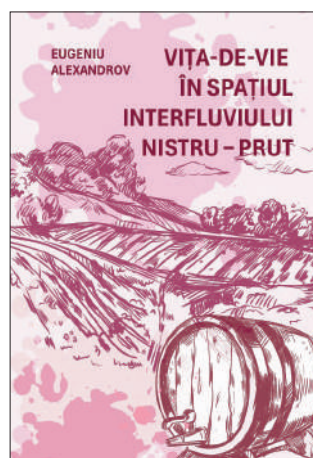
Lucrarea *Vița-de-vie în spațiul interfluviului Nistru-Prut*, elaborată de dr. hab. Eugeniu Alexandrov, cercetător în cadrul Institutului de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor al USM, membru de onoare al ASAS „Gheorghe Ionescu-Șișești”, este structurată în nouă capitole, care reflectă istoria viței-de-vie în arealul interfluviului Nistru-Prut, de la primele dovezi arheologice privind vițele sălbatice până la atestarea cultivării sale în comunități organizate.

Vița-de-vie, fiind una dintre cele mai vechi plante cu flori de pe Terra, a parcurs un drum evolutiv de zeci de milioane de ani. Istoria dezvoltării plantelor ca specii cultivate, inclusiv a viței-de-vie, corespunde etapelor de dezvoltare ale societății umane. S-a constatat că civilizația culturii Criș-Sacarovca (veche de circa 9000 de ani) a practicat cultivarea viței-de-vie de-a lungul mai multor generații. Cultura Cucuteni (care a existat în urmă cu aproximativ 6000 de ani) a practicat, de asemenea, cultivarea viței-de-vie și a pomilor fructiferi.

Grecii, în secolele VIII–VII î.e.n., și-au manifestat interesul pentru teritoriile din bazinul de nord al Mării Negre și au întemeiat coloniile Tyras, Nikonium, Olbia, Histria ș.a.m.d. La început, acestea au funcționat ca centre comerciale de tranzit, dar ulterior s-au dezvoltat ateliere locale, contribuind astfel la progresul socio-economic și cultural al populației autohtone. După distrugerea coloniilor de către geto-daci și plecarea grecilor din regiune, în secolul I e.n., teritoriile din bazinul nord-pontic au fost colonizate de romani, care le-au redat o direcție evolutivă distinctă în timp și spațiu.

În Evul Mediu, teritoriul interfluviului Nistru-Prut a fost traversat, pentru o perioadă îndelungată, de popoare nomade (pecenegi, tătaro-mongoli ș.a.), preocupate de jafuri. Populația locală s-a refugiat adesea în păduri, iar podgoriile, rămase fără îngrijire, au suferit degradări și distrugeri.

Începând cu secolul al X-lea, odată cu răspândirea creștinismului, vinul a devenit parte integrantă a

Eugeniu ALEXANDROV. *Vița-de-vie în spațiul interfluviului Nistru-Prut*. Chișinău: [S.n.], 2025 (Print-Caro). 168 p.

ritualurilor religioase, ceea ce a consolidat practica cultivării viței-de-vie în teritoriul dintre Prut și Nistru. Instituirea statului feudal autonom Moldova, în a doua jumătate a secolului al XIV-lea, a marcat trecerea viticulturii și vinificației la o nouă etapă de dezvoltare. În secolele XIV–XVI, viticultura din zona centrală a Basarabiei s-a dezvoltat într-un ritm accelerat, iar vinurile produse în această regiune au devenit recunoscute și apreciate la scară largă, atât pe plan local, cât și în afara hotarelor. În secolul al XV-lea, Imperiul Otoman a cucerit teritoriul dintre Nistru și Prut, menținându-și stăpânirea timp de trei secole.

În anul 1812 s-a semnat tratatul de pace ruso-otoman, prin care turcii s-au retras, iar teritoriul interfluviului Nistru-Prut a devenit parte componentă a Imperiului Rus, sub denumirea de Gubernia Basarabia. Ca urmare a alipirii, a fost inițiat procesul de colonizare cu populații din Germania, Elveția, Franța, Cehia, Armenia, Bulgaria ș.a. Îmbinarea practicilor vitivini-cole aduse de coloniști cu tradiția bogată a localnicilor a contribuit la perfecționarea metodelor și tehnicilor de cultivare a viței-de-vie și la obținerea unor produse vitivini-cole de înaltă calitate.

O importanță deosebită prezintă perioada instalării în aceste ținuturi a marilor familii boierești – Pommer, Moruzi, Bogdan, Apostolopulos, Lazo, Gonata, Mimi și altele –, care s-au remarcat prin construirea și amenajarea a peste 50 de conace boierești. Acestea dispuneau, de regulă, de parcuri peisagistice destinate recreării, livezi de pomi fructiferi, plantații de viță-de-vie și crame.

Până în secolul al XIX-lea, pentru spațiul interfluviului Nistru–Prut erau specifice genotipurile locale de viță-de-vie precum: Băbeasca Neagră, Cabasma Albă, Ciorcuță Roză, Copceac, Căușeni, Feteasca Neagră, Galabura, Gordin, Gordin Verde, Zghiheră, Alb de Akkerman ș.a. La sfârșitul secolului al XIX-lea, podgoriile din Basarabia au fost invadate de filoxeră și de două boli criptogamice, care au schimbat radical tehnicile și metodele de cultivare a viței-de-vie, precum și procesarea și obținerea produselor vitivinicole. Restabilirea podgoriilor a fost posibilă doar prin cultivarea soiurilor euroasiatice de viță-de-vie altoite pe portaltoaie rezistente la filoxeră, de origine americană. Începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în bazinul de nord al Mării Negre, inclusiv în sudul Basarabiei, s-au răspândit pe scară largă genotipuri alohtone de viță-de-vie, precum: Cabernet Sauvignon, Merlot, Sauvignon Blanc, Traminer Roz, Pinot Blanc, Pinot Noir, Pinot Gris, Aligoté, Riesling, Rkatsiteli ș.a.

Soiurile de viță-de-vie create și omologate până în prezent corespund unor criterii clare și sunt apreciate la justa valoare. Totuși, cultivarea, obținerea și utilizarea produselor primare și finite trebuie să demonstreze în permanență niveluri ridicate de performanță. Cu toate acestea, până astăzi nu a fost creat soiul „perfect” de viță-de-vie, care să nu necesite vreo demonstrație suplimentară. Un astfel de soi ar întruchipa perfecțiunea: ar face față schimbărilor climatice, ar putea fi cultivat în regim biologic, ar avea productivitate atât cantitativă, cât și calitativă, iar produsele sale, primare și finite, ar fi înalt apreciate de consumatori.

În final, autorul încântă cititorii cu informații valoroase despre servirea vinului, despre vinul euharistic – precum cel numit „Pastoral” – și despre tradițiile și obiceiurile legate de struguri și vin.

Merită o apreciere deosebită efortul autorului de a aduna această vastă cantitate de informații și de a o prezenta într-un mod lejer, dar și riguros din punct de vedere profesional. Lucrarea *Vița-de-vie în spațiul interfluviului Nistru–Prut* contribuie în mod direct la consolidarea percepției asupra bogăției culturale și a importanței economice a sectorului vitivinicol din Republica Moldova, fiind destinată tuturor celor care doresc să cunoască istoria dezvoltării culturii viței-de-vie în teritoriul dintre Nistru și Prut.